

Naturvärdesinventering

Stöcke, Umeå kommun, 2023

Ver:	Datum:	Ändringsbeskrivning	Granskad av
1	2022-10-31	Rapport upprättad	Elin Eriksson
2	2022-11-23	Åtgärdad efter interngranskning	

Uppdrag: NVI Stöcke Umeå kommun
Uppdragsnummer: 30061388
Kund: Umeå kommun
Datum: 2023-11-23
Upprättad av: Elias Forsberg
Omslag: Miljöbild från området

Innehållsförteckning

1.	Inledning	5
1.1	Bakgrund och uppdragets syfte.....	5
2.	Metod.....	6
2.1	Metodbeskrivning	6
2.2	Tidpunkt och ansvarig personal	6
2.3	GIS och fältdatafångst.....	6
2.4	Osäkerheter	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3.	Resultat	7
3.1	Inventeringsområdet och det omgivande landskapet.....	7
3.2	Resultatet av förstudien.....	8
3.3	Resultatet av fältinventeringen	9
3.3.1	Naturvärdesbiotoper	9
3.3.2	Värdearter.....	11
3.3.3	Objektskatalog	12
3.3.4	Värdefulla träd	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3.3.5	Naturmiljöer inom övrig mark	17
3.3.6	Invasiva arter	18
4.	Referenser.....	20
4.1	Informationskällor och databaser	20

Sammanfattning

Syftet med en naturvärdesinventering är att träffsäkert hitta, värdera och beskriva de naturmiljöer som har betydelse för biologisk mångfald inom ett avgränsat inventeringsområde. I det här fallet är det ett område på cirka 4,7 hektar som har undersökts. Anledningen är att Umeå kommun arbetar med en detaljplan där en ny förskola planeras. Till grund för arbetet ligger svensk standard för naturvärdesinventering (SS 199000:2023). Syftet har även varit att identifiera naturvärdesträd.

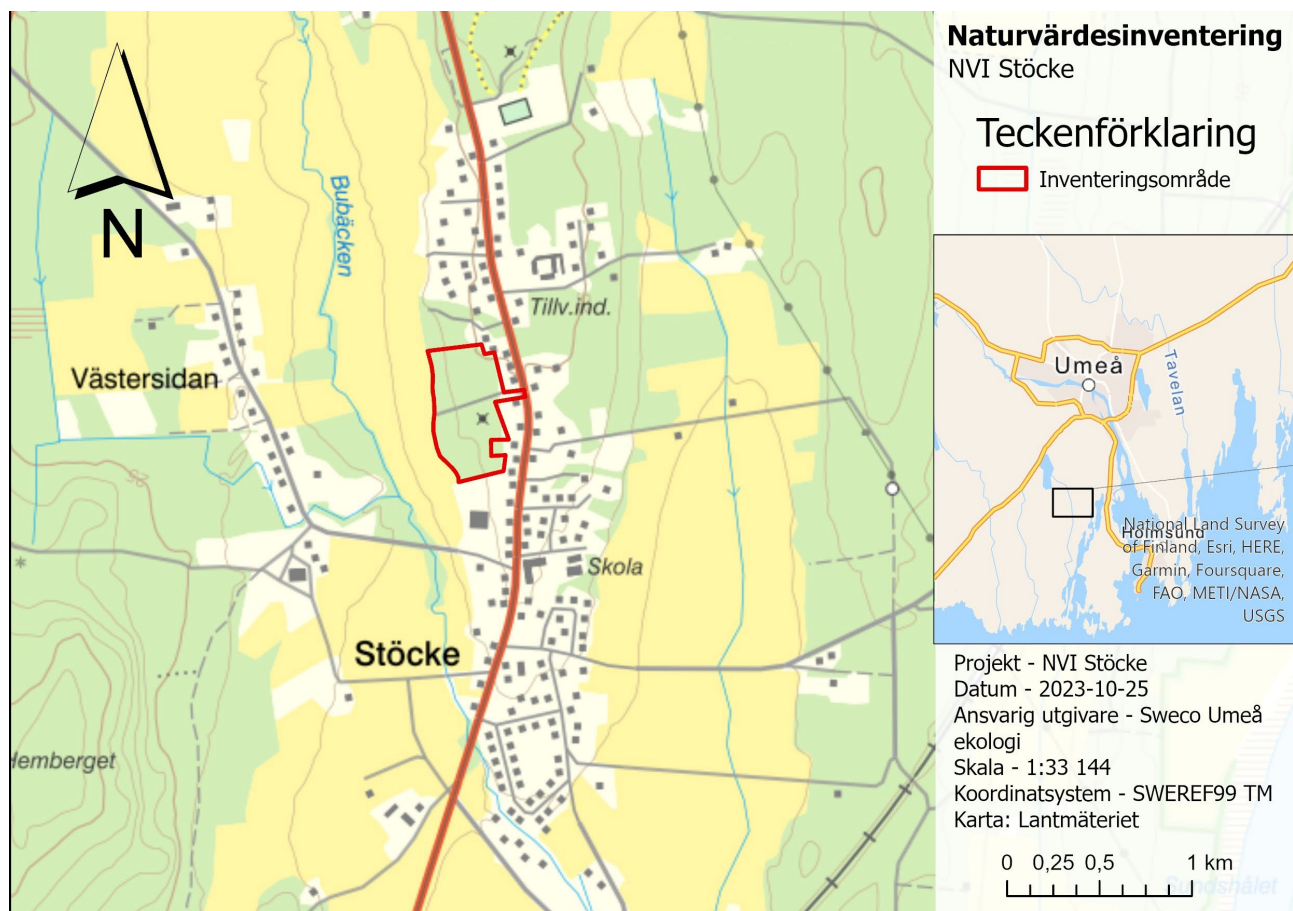
Dominerande naturtyp är barrskogar på frisk till torr mark, men med inslag av lövdominerad skog på gammal åkermark. Stora delar av området har en stark påverkan från skogsbruk, men det finns enstaka skogsmiljöer på gammal jordbruksmark som har en mer naturlig karaktär och större frekvens av viktiga naturvärdeselement.

Totalt avgränsades 3 naturvärdesbiotoper, varav två bedömdes hålla klass 4. *Visst naturvärde* och en bedömdes hålla klass 3. *Påtagligt naturvärde*. Biotopvärdena utgörs främst av lövskog med låg påverkansgrad och flera trädarter samt förekomst av död ved samt. Inom inventeringsområdet noterades två värdearter. I övrigt registrerades åtta värdefulla träd eller trädgrupper, av vilka merparten var aspar eller sälgar. Den invasiva arten jätdebalsamin noterades på två platser.

1. Inledning

1.1 Bakgrund och uppdragets syfte

Umeå kommun arbetar med en detaljplan i Stöcke där en ny förskola planeras. Området är cirka 4,7 hektar stort (figur 2). Det ligger centralt i Stöcke, på västra sidan av vägen som passerar byn, ungefär en mil söder om Umeå tätort (se figur 1). Med anledning av detta har Sweco anlitats för att genomföra en naturvärdesinventering (NVI). Syftet med NVI:n är att på ett standardiserat sätt identifiera, avgränsa, beskriva och klassificera de delar av inventeringsområdet som är av betydelse för biologisk mångfald. Vidare har syftet också varit att identifiera värdefulla träd. Underlaget kan användas för att bedöma detaljplanens påverkan på naturmiljön och för att göra anpassningar med hänsyn till naturmiljön.

Figur 1. Inventeringsområdet.

2. Metod

2.1 Metodbeskrivning

Inventeringen har genomförts enligt Svensk Standard SS 199000:2023 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning med tillhörande Teknisk rapport (SIS-TR 199002:2023).

Inför fältinventeringen genomfördes ett förarbete med syfte att kartlägga kända naturvärden, se del 3.2 och tabell 4. Naturvärdesinventeringen utfärdades på fältnivå. När det gäller noggrannheten har ambitionsnivån Detalj valts. Det innebär att naturvärdesbiotoper (NVB) som är minst 100 m² stora har eftersökts, och att naturvärdesklasserna 1-4 inkluderats. Inventeringen har vidare genomförts med tilläggen Naturvärdesträd samt Detaljerad redovisning av artförekomst.

2.2 Tidpunkt och ansvarig personal

För förarbetet, fältstudien och bedömningarna ansvarar Elias Forsberg. Fältinventeringen utfördes den 28/8 - 2023. Ansvarig för interngranskning av rapporten hos Sweco är Elin Eriksson. Kartor gjordes av Tim Nordvall. Uppdragsledare är Patrik Tjärnström.

2.3 GIS och fältdatafångst

Information samlades in i fält med hjälp av en surfplatta. Naturvärdesobjekt identifierades i fält och registrerades i ArcGIS Online (AGOL). Information om objektet, bedömningar, eventuella skyddsvärda arter noterades.

Noggrannheten för positionering med denna utrustning är +/- 5 meter. Shapefiler med naturvärdesobjekt upprättades. Till shapefilerna finns även tillhörande metadatablad med bland annat beskrivningar av attributdata. Koordinatsystemet som använts är SWEREF 99 TM. I samband med fältinventeringen togs även fotografier av respektive objekt.

2.4 Säkerhet i bedömningar

Säkerheten i undersökningen bedöms vara hög. Inventeringen har genomförts vid en för naturtyperna lämplig tid på året och det bedöms inte finnas behov av att undersöka området efter arter som inte förekommer eller är svårupptäckta under vald inventeringsperiod.

3. Resultat

3.1 Inventeringsområdet och det omgivande landskapet

Inventeringsområdet ligger i den naturgeografiska regionen 29a, Norra Bottenvikens kustslätt, strax söder om Umeå tätort. Landskapet är flackt och bergig terräng saknas i stort. Området angränsar i väster mot de stora åkermarkerna kring Bubäcken. Stora delar av inventeringsområdet domineras av glesa, kraftigt gallrade tallskogar. Mindre delar i väster utgörs av igenvuxen gammal jordbruksmark och här finns bitvis lövdominerade partier. Centralt finns även en mindre, gräsbevuxen körväg.

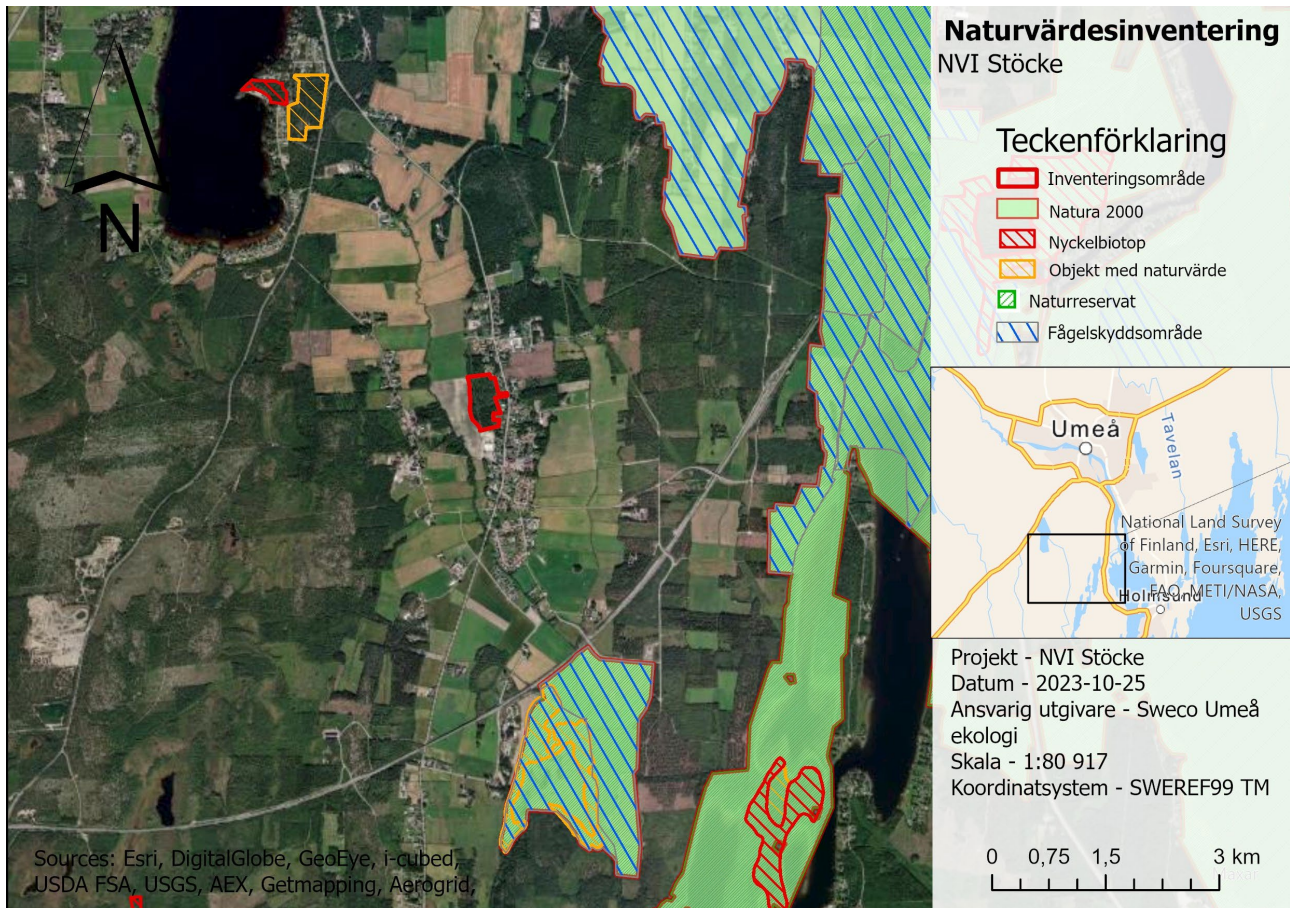
Tall är dominerande trädslag men gran och björk är också vanliga. Bitvis finns ett sparsamt inslag av gråal och sälg. Enstaka grupper med asp förekommer, liksom enstaka rönnar.

Figur 2. Typisk bild av dominerande naturtyp inom inventeringsområdet – gles, medelålders tallskog på frisk mark.

3.2 Resultatet av förarbetet

I eller i nära anslutning till området finns inga sedan tidigare registrerade naturvärden (figur 3). Närmsta sådana är fågelskyddsområdet Umedeltats slättbygd, naturreservaten Storavan, Umeälvens delta, Södra Degernässlätten – Sundet. Merparten av dessa är också skyddade som Natura 2000-områden och fågelskyddsområden. Utöver detta finns en nyckelbiotop och ett objekt med naturvärde vid Stöcksjön. Dessa ligger dock på relativt stort avstånd från inventeringsområdet och är inte relevanta i utredningen.

Figur 3. Tidigare kända naturvärden i inventeringsområdet och det omgivande landskapet.

Enligt genomgången av Artportalen har inga värdearter observerats inom inventeringsområdet. Kring Stöcke har ett stort antal fågelarter noterats då områdets jordbrukslandskap i hög grad besöks av rastande fåglar. Det finns dock inga rapporter om arter inom denna rapporters inventeringsområde som bedöms vara relevanta för utredningen. Värdearter som identifierats i samband med fältinventeringen redovisas i tabellerna i del 3.3.2 Värdearter.

3.3 Resultatet av fältinventeringen

3.3.1 Naturvärdesbiotoper

Totalt 3 naturvärdesbiotoper (NVB) har avgränsats inom inventeringsområdet (figur 4). Objektet fördelar sig på de olika naturvärdesklasserna i enlighet med Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Resultatet av fältinventeringen. Antal identifierade naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet.

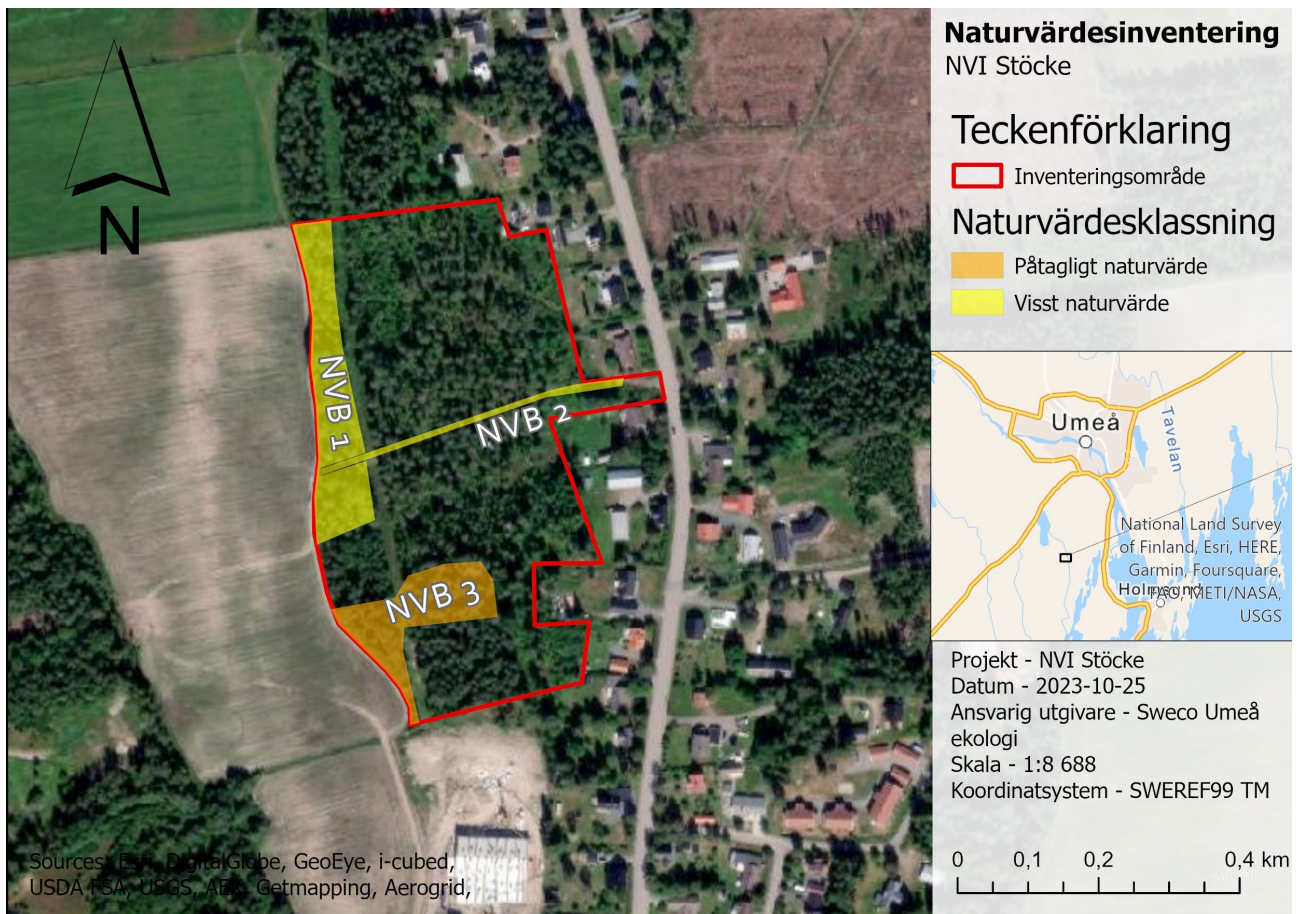
Naturvärdesklass	Antal naturvärdesbiotoper (NVB)
1 – Högsta naturvärde Av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	0
2 – Högt naturvärde Av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	0
3 – Påtagligt naturvärde Av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	1
4 – Visst naturvärde Av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	2

Hela inventeringsområdet har bedömts med samma noggrannhet. De delar av inventeringsområdet som inte ingår i något NVB kallas övrigt område. Dessa ytor har inte bedömts uppnå lägsta naturvärdesklass för denna inventering (visst naturvärde).

De skogsmiljöer som inte bedömts uppnå naturvärdesklass 4 och som därmed exkluderats är präglade av skogsbruk och saknar arter samt strukturer som är viktiga för biologisk mångfald, eller har sådana förekomster endast i låg frekvens.

Naturvärdesbiotoperna redovisas på kartan i figur 4 och beskrivs i detalj i objektskatalogen i del 3.3.3. Av objektskatalogen framgår bland annat vilka värdearter som noterades, hur art- och biotopvärdena har bedömts och motiveras och det finns representativa foton från respektive biotop.

De naturvärdesbiotoper som pekats ut utgörs av äldre lövdominerade skogsmiljöer och körvägar med vissa floravärden. I skogsmarken är förekomst av lövträd, död ved och låg påverkansgrad viktiga element.

Figur 4. Resultatet från fältinventeringen. Naturvärdesbiotoperna beskrivs närmre i del 3.3.3 Objektskatalog. Inventeringen omfattade naturvärdesklasserna 1-4.

3.3.2 Värdearter

Då områdets naturmiljöer i huvudsak hyser mycket triviala naturvärden är förutsättningarna för värdearter begränsade. I de två skogliga naturvärdesbiotoperna noterades ingen regelrätt värdeart även om flera för miljön typiska vedsvampar noterades.

Längs körvägen noterades enstaka hävdgynnade kärlväxter, bland annat ormrot som här har en rik förekomst. Den är en typisk ängsväxt men förekommer också i andra typer av hävdade miljöer, såsom vägkanter, gårdstun och gamla körvägar. Ormrot är en signalart i sådana miljöer. Den är bland annat värdväxt åt den hotade fjärilen violett guldvinge, även om denna miljö inte bedöms vara lämplig för arten.

I övrigt noterades talltita, rödlistad som nära hotad, och den kan tänkas finnas något enstaka revir av arten i området.

Utöver fåglar noterades inga arter med skydd enligt artskyddsförordningen.

Figur 5. Ormrot i NVB 2, signalart i hävdade gräsmarker.

Tabell 2. Värdearter noterade inom området.

Art inom området	Fyndplats och tidpunkt	Typ av naturvårdsart	Betydelse för den biologiska mångfalden
Ormrot <i>Bistorta vivipara</i>	Spridd i större delen av NVB 2.	Signalart i hävdade gräsmarker.	Växer främst i näringsfattiga, hävdade gräsmarker. Värdväxt åt den hotade fjärilen violett guldvinge. (Källa: ArtDatabanken)
Talltita <i>Poecile montanus</i>	Noterad i övrigt område.	Rödlistad, kategori Nära hotad (NT).	Häckar i barr- och blandskog. Minskningstakten i Sverige har beräknats uppgå till omkring 20 % under de senaste 10 åren och den minskande trenden bedöms fortsätta (Källa: ArtDatabanken)

3.3.3 Objektskatalog

NVB 1.

4. Visst naturvärde

Figur 6. Representativ bild av NVB 1.

Naturtyp och biotopbeteckning: Skog och buskmark, triviallövskog.

Biotopen utgörs av en lövdominerad skog med visst inslag av tall. Biotopen är 0,47 hektar stor. Skogen står åtminstone delvis på gammal äng- eller betesmark men denna har nu varit beskogad sedan lång tid. Skogen har gallrats för något decennium sedan och idag finns här ett tydligt tvåskiktat bestånd. Dominant trädskikt domineras av björk men bitvis finns stort inslag av tall. En grupp med ganska grova aspar finns och enstaka alar förekommer. Träden är relativt grova. Underväxten är kraftig och tät med både rönn, asp, björk, al och sälg. Död ved förekommer som två ganska fina döda björkar men är annars ett bristelement. Biotopen har en fortsättning norr om inventeringsområdet.

Noterade värdearter: -

Genom att inga värdearter noterades bedöms biotopen hålla lågt artvärde. Genom förekomst av lövdominerad skog, förekomst av flera lövträdsarter, förekomst av enstaka aspgrupper, enstaka grova sälgar och enstaka stående döda träd bedöms biotopen ha viss ekologisk funktion och tillståndet vara mellan bra och dåligt. Sammantaget bedöms den då hålla visst biotopvärde. Att området gallrats sänker värdet något. En samlad bedömning av biotop- och artvärde motiverar att biotopen bedöms hålla visst naturvärde.

NVB 2.

4. Visst naturvärde

Figur 7. Representativ bild av NVB 2.

Naturtyp och biotopbeteckning: Naturlig gräsmark, frisk gräsmark.

Biotopen utgörs av en gräsmark på en körväg. Biotopen är 0,08 hektar stor. Den är helt gräsbevuxen och har vissa floravärden. Allmänna är vanlig ögontröst, rödklöver, nysört, smörblommor, rölleka, vitklöver och höstfibbla. Ormrot förekommer allmänt i mittrener längs stora delar. Området är beskuggat av träd vilket i viss utsträckning försämrar kvaliteterna för exempelvis dagfjärilar. Sammantaget har området basen av växtsamhället på en hävdad gräsmark, med inslag av enstaka arter med signalvärde.

Noterade värdearter: ormrot (signalart).

Genom förekomst av organismsamhälle med måttligt hög artdiversitet bedöms biotopen hålla visst artvärde. Genom att biotopen är relativt liten och i hög grad beskuggad av träd bedöms biotopen ha en grundläggande ekologisk funktion, vara vanlig och därmed hålla lågt biotopvärde. En samlad bedömning av biotop- och artvärde motiverar att biotopen bedöms hålla visst naturvärde.

NVB 3.

3. Påtagligt naturvärde

Figur 8. Representativ bild av NVB 3.

Naturtyp och biotopbeteckning: Skog och buskmark, triviallövskog.

Biotopen utgörs av lövskog. Biotopen är 0,35 hektar stor. Marken har tidigare varit jordbruksmark men har vuxit igen med främst lövträd. Björk är dominant trädslag men det finns bitvis ett sparsamt inslag av sälg och gråal. Bitvis finns graninväxt men delar är helt lövdominerade. Död ved förekommer sparsamt, både som liggande och stående döda lövträd och av både björk, gråal och sälg. På dessa noteras för lövträd typiska vedsvampar, såsom fnöskticka, björkticka, alticka, slingerticka och kantöra. Vegetationen är örtrik med bland annat ormbär spritt. Bitvis finns partier dominerade av ormbunkar. På två platser noterades den invasiva arten jättebalsamin.

Noterade naturvårdsarter: Inga noterade värdearter, men området bedöms vara artrikt med bland annat flera vedsvampar knutna till lövträd, såsom alticka, kantöra, slingerticka, fnöskticka och björkticka.

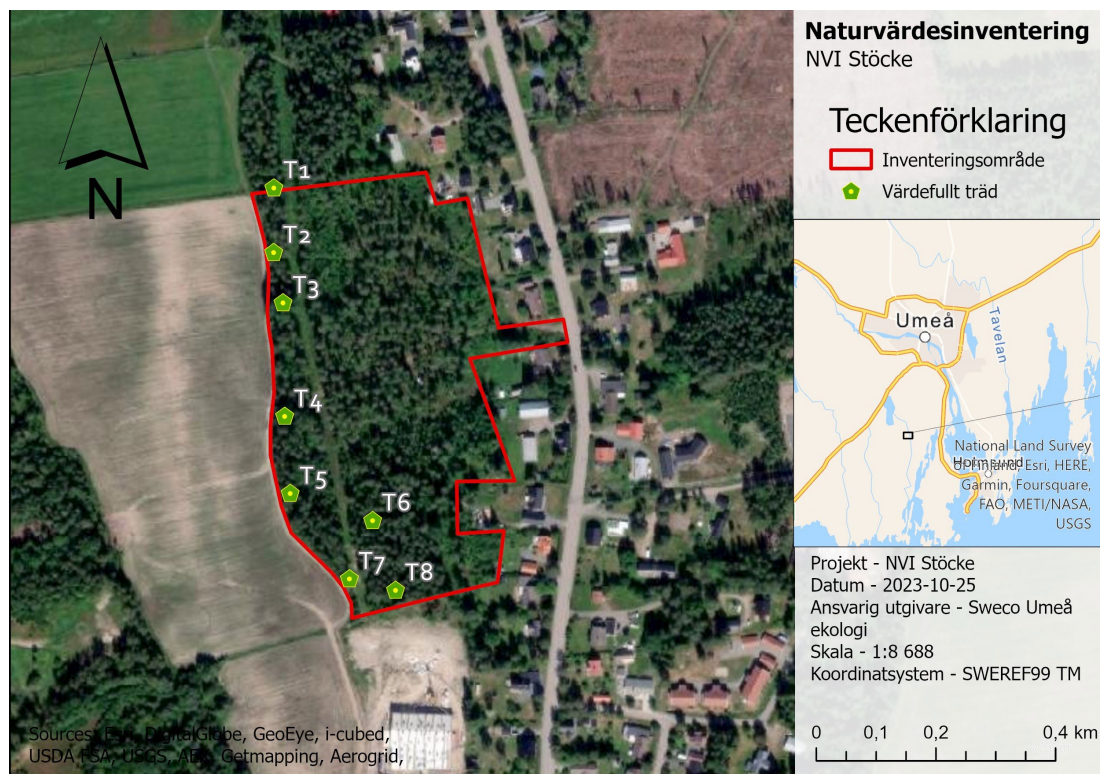
Genom förekomst av vedsvampssamhälle som bedöms vara typiskt för lövskogsmiljöer rika på död ved bedöms biotopen hålla visst artvärde. Genom förekomst av lövdominerad skog med begränsad graninväxning, förekomst av flera lövträdsarter och sparsamt med död ved bedöms biotopen vara i bra tillstånd och ha viss ekologisk funktion, och därmed hålla visst biotopvärde. En samlad bedömning av biotop- och artvärde motiverar att biotopen bedöms hålla påtagligt naturvärde.

3.3.4 Naturvärdesträd

I området registrerades ett antal värdefulla träd (tabell 3, figur 10). Dessa utgjordes i hög grad av äldre lövträd, främst asp och sälg. Både asp och sälg är mycket viktiga för biologisk mångfald, och särskilt äldre och grövre sådana. De utgör ett tydligt bristelement i landskapet. Båda träden har en något mer basisk bark än exempelvis björk, vilket gör att de kan hysa rikare lavsamhällen. Aspar används ofta som boträd av hackspettar, och sälgar är med sin tidiga blomning viktig för pollinerare. Utöver dessa noterades enstaka gamla tallar med avvikande och grovt grenverk. Yngre och kläna träd har inte inkluderats men ingen formell ålders- eller diametergräns har använts som avgränsning, utan bedömningen har gjorts subjektivt av fältinventerare.

Figur 9. Till vänster en grupp med grova aspar (T3), till höger en grov flerstammig sälg (T2).

Figur 10. Karta över de naturvärdesträd som registrerats.

Tabell 3. Naturvärdesträd som registrerats i området.

ID	Trädslag	Motivering
T1	Sälg	Relativt grov, lite äldre sälg. På områdesgränsen. Särskild betydelse för pollinatörer och för att skapa mångfald i ett urbant landskap.
T2	Sälg	Grov flerstammig sälg. Särskild betydelse för pollinatörer och för att skapa mångfald i ett urbant landskap.
T3	Asp	Grupp med sju ganska grova aspar. Särskild betydelse för att skapa mångfald i ett urbant landskap.
T4	Asp	Grov asp. Särskild betydelse för att skapa mångfald i ett urbant landskap.
T5	Tall	Äldre tall med omfattande grenverk
T6	Sälg	Ganska grov flerstammig sälg. Särskild betydelse för pollinatörer och för att skapa mångfald i ett urbant landskap.
T7	Sälg	Högvuxen äldre sälg. Särskild betydelse för pollinatörer och för att skapa mångfald i ett urbant landskap.
T8	Asp	Relativt grov asp. Särskild betydelse för att skapa mångfald i ett urbant landskap.

3.3.5 Naturmiljöer inom övrig mark

I de områden som inte bedömdes hålla lägsta inkluderade naturvärdeklass, det vill säga visst naturvärde, saknas värdefulla strukturer i huvudsak och skogen har en genomgående stor påverkan från skogsbruk.

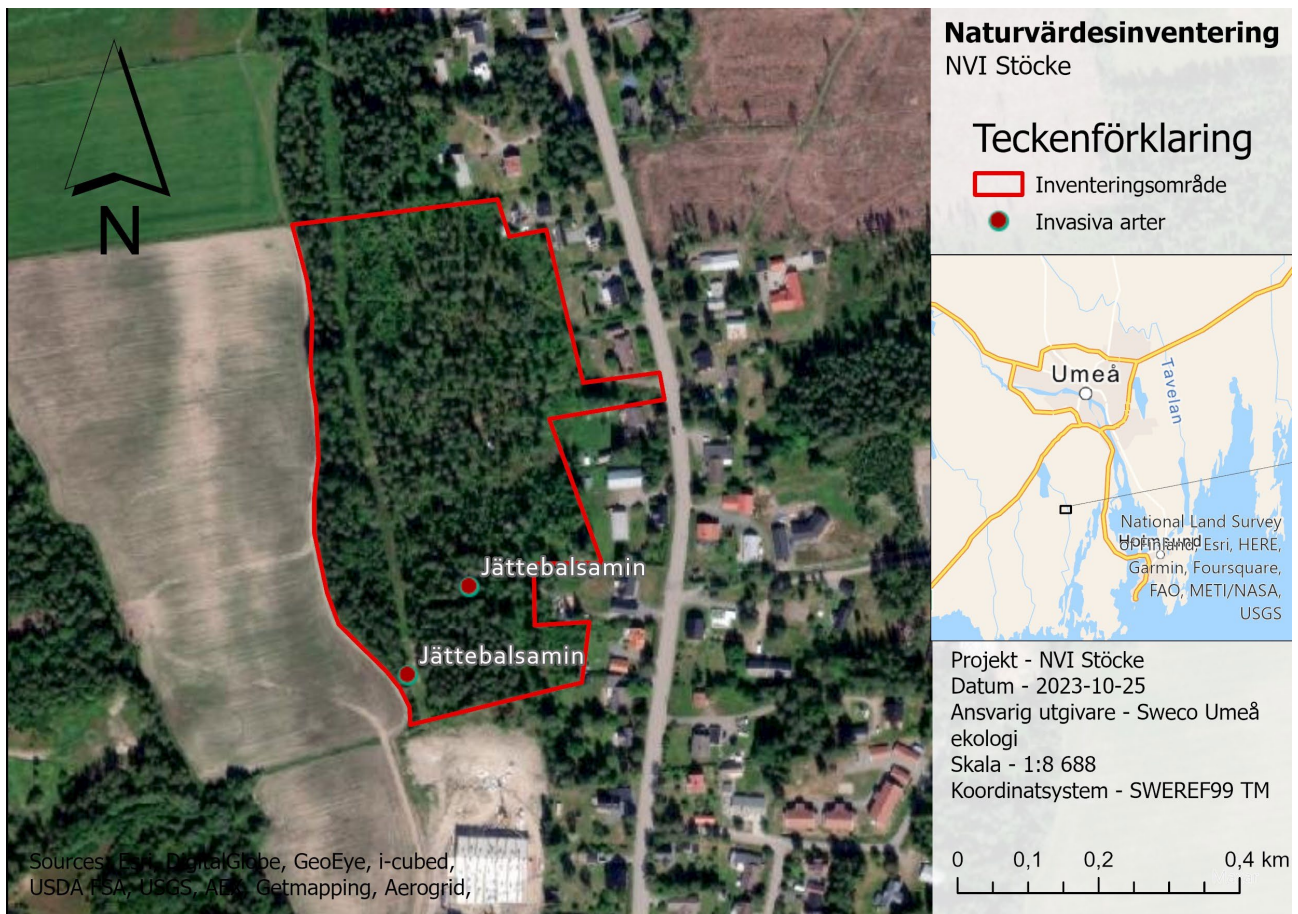
Figur 11. Ung, planterad tallskog i sydligaste delen av inventeringsområdet.

3.3.6 Invasiva arter

På två platser noterades den invasiva arten jättebalsamin (*Impatiens glandulifera*), (figur 13). Arten är klassad som invasiv enligt EU-förordning 1143/2014. På båda platserna återfanns endast enstaka plantor men antalet kan förväntas öka om åtgärder inte vidtas.

Figur 12. Blommande jättebalsamin inom området.

Figur 13. Karta över jättebalsaminens förekomst.

4. Referenser

- Gärdenfors, U. (2020). *Rödlistade arter i Sverige 2020*. ArtDatabanken SLU, Uppsala
- SIS (2023). *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning*. Svensk Standard SS 199000:2023.
- SIS (2023). *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000*. Teknisk rapport SIS-TR 199002:2013.
- www.artfakta.se (2023-10-10) ArtDatabanken SLU, Uppsala

4.1 Informationskällor och databaser

Olika källor (databaser) har genom sökts dels för att kartlägga tidigare kända naturvärden i inventeringsområdet och det omgivande landskapet, dels för att undersöka om det finns skyddade områden enligt 7 kap. Miljöbalken. Källorna som har använts som underlag för avgränsningar och bedömningar i det här uppdraget listas i Tabell 2 nedan. Litteratur som kommit till användning förtecknas i referenslistan.

Tabell 4. Tabellen redovisar de databaser som har undersökts i förarbetet för att undersöka de sedan tidigare kända naturvärdena i och runt om det aktuella inventeringsområdet.

Källa	Beskrivning
Art Databanken	Uttag av skyddsklassade arter. Arter som har rapporterats in till systemet i Artportalen och Analysportalen men som inte redovisas i den öppna databasen.
Art Databanken	Naturvårdsarter. Arter som har rapporterats in till systemet i Artportalen och Analysportalen.
GIS-skikt Skogsstyrelsen	Nyckelbiotoper, objekt med naturvärden, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal i skogsbruket. Inventeringar gjorda av Skogsstyrelsen samt större markägare och skogsbolag.
GIS-skikt Skogsstyrelsen	Sumpskogar. Skogsklädd våtmark inventerad av Skogsstyrelsens.
GIS-skikt Naturvårdsverket	Våtmarksinventeringen (VMI). Rikstäckande inventering av våtmarker.
GIS-skikt Naturvårdsverket	Natura 2000-områden. Naturtyper som ingår i EU:s Art- och habitatdirektiv Bilaga 1 samt ett urval av andra naturtyper.

GIS-skikt Naturvårdsverket	Naturresevat. Skyddade områden med syfte att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, biologisk mångfald och områden för friluftslivet.
GIS-skikt Naturvårdsverket	Vattenskyddsområden. Områden till skydd för grund- eller ytvatten som är eller kan bli av betydelse för vattentäkt.
GIS-skikt Jordbruksverket	Ängs- och betesmarker. TUVA med svenska ängs- och betesmarksinventeringen, innehåller både ängs- och betesmarksobjekt och naturtypsytor.

